

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Lenky Krupíčkové v právní věci žalobkyně: **J. K.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 4. 4. 2019, č. j. 42 Ad 9/2019 – 17,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobkyně podala ke Krajskému soudu v Praze žalobu, kterou se domáhala přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 31. 1. 2019, č. j. X. Tímto rozhodnutím žalovaná zamítla námitky žalobkyně a potvrdila své rozhodnutí ze dne 17. 12. 2018, č. j. X, kterým zamítla žádost žalobkyně o přiznání starobního důchodu. Důvodem zamítnutí žádosti byla nedostatečná doba pojištění pro vznik nároku na starobní důchod. Žalobkyně v žalobě rovněž navrhl, aby jí byl ustanoven zástupce z řad advokátů.

[2] Krajský soud usnesením ze dne 4. 4. 2019, č. j. 42 Ad 9/2019 – 17, zamítl návrh žalobkyně na ustanovení zástupce. Krajský soud odůvodnil rozhodnutí neustanovit žalobkyni zástupce tím, že zastoupení advokátem není nutné k ochraně jejích práv. Vycházel z § 35 odst. 10 s. ř. s. (v době rozhodování krajského soudu § 35 odst. 9 s. ř. s.), který stanoví podmínky, jejichž kumulativní naplnění je nutné, má-li dojít k ustanovení zástupce účastníku řízení. Musí jít o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce musí být nezbytně třeba k ochraně práv tohoto účastníka. První podmínku žalobkyně podle krajského soudu

splňovala, nezbytnost ustanovení zástupce však neshledal. Krajský soud konstatoval, že je mu z vlastní úřední činnosti známo, že žalobkyně opakovaně vystupuje v soudních řízeních ve věcech důchodového pojištění a lze tak očekávat, že je již dostatečně seznámena s postupem soudů při projednávání žalob ve správním soudnictví a že má dostatečné povědomí o svých procesních právech. Žaloba po jejím doplnění obsahuje veškeré náležitosti, vyjma řádného petitu, jehož absence však není překážkou pokračování v řízení, neboť z obsahu žaloby a jejího doplnění je bez jakýchkoliv pochyb zjevné, že se domáhá zrušení označeného rozhodnutí žalované, které soudu předložila s doplněním žaloby. Pro posouzení návrhu je dále podstatné, že žalobkyně v žalobě a jejím doplnění jasně a srozumitelně (byť stručně) popsala, jaké konkrétní úvahy a skutečnosti ji vedou k závěru, že napadené rozhodnutí je nezákonné. Žaloba tedy obsahuje projednatelný žalobní bod, jehož vypořádání bude předmětem meritorního přezkumu soudem. Krajský soud proto dospěl k závěru, že žalobkyně je schopna vystupovat v tomto řízení před soudem samostatně a ustanovení zástupce není nezbytně třeba k ochraně jejích práv.

II.

[3] Proti tomuto usnesení podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) v zákonné lhůtě kasační stížnost. Stěžovatelka je přesvědčena o důvodnosti svého návrhu na ustanovení zástupce. Dále poukázala na svůj věk a na to, že má přiznanou invaliditu 2. stupně.

III.

[4] Nejvyšší správní soud na úvod konstatuje, že nepožadoval zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, jelikož povinnost zaplatit poplatek má stěžovatel jen tehdy, směřuje-li jeho kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, bod 27, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS). V nyní souzené věci se ze stejných důvodů neuplatní ani § 105 odst. 2 s. ř. s. o povinném zastoupení advokátem (viz shora zmiňované usnesení rozšířeného senátu, konkrétně jeho bod 29); Nejvyšší správní soud proto stěžovatelku nevyzýval k doložení povinného zastoupení.

[5] Nejvyšší správní soud poté posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Nejvyšší správní soud k věci samé nejprve uvádí, že v řízení o žalobě není zastoupení advokátem povinné. Soudní řád správní však umožňuje, aby byl účastníku řízení zástupce ustanoven, a to za současného splnění čtyř předpokladů (§ 35 odst. 10 s. ř. s. ve spojení s § 36 odst. 3 téhož zákona): 1) je podán návrh na ustanovení zástupce, 2) podaný návrh na zahájení řízení není zjevně neúspěšný, 3) žadatel doložil nedostatek prostředků pro vedení řízení a 4) ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně navrhovatelových práv (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015 - 19).

pokračování

[8] Spornou v posuzované věci je otázka, zda byla v případě stěžovatelky v řízení před krajským soudem naplněna čtvrtá z výše uvedených podmínek, tedy zda bylo ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně stěžovatelčiných práv.

[9] Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že správní soud by měl při posuzování naplnění této podmínky přihlížet zejména k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 - 46, ze dne 26. 2. 2004, č. j. 6 Azs 19/2003 - 45, ze dne 8. 1. 2013, č. j. 3 As 92/2012 - 34, ze dne 31. 5. 2011, č. j. 5 Afs 20/2011 - 62, či ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 As 84/2015 - 14). Za hlavní kritérium je přitom pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka řízení považován návrh (žaloba) a jeho obsahová a formální úroveň, neboť právě formulace návrhu (žaloby) klade na účastníka řízení po odborné stránce největší nároky (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004 - 64, a ze dne 27. 9. 2017, č. j. 1 As 312/2017 - 12).

[10] Krajský soud se v právě projednávané věci uvedenými kritérii pro posouzení naplnění podmínky, zda bylo ustanovení zástupce pro řízení o žalobě nezbytně třeba k ochraně stěžovatelčiných práv, dostatečně zabýval. Z napadeného usnesení vyplývá, že zvážil zejména formální i obsahovou úroveň žaloby a osobnostní poměry stěžovatelky. Dospěl přitom k závěru, že se stěžovatelka v posuzované problematice i v soudním řízení orientuje, a nemělo by jí tedy nic bránit v řádném výkonu procesních úkonů a plnohodnotné účasti na nich, aniž by bylo nepřipustně omezeno její právo napadat rozhodnutí žalované.

[11] Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s posouzením krajského soudu a přisvědčuje rovněž jeho závěru, že stěžovatelka nesplňovala k ustanovení zástupce pro řízení o žalobě podmínku nezbytnosti k ochraně jejích práv. Pouze pro úplnost dodává, že stěžovatelka je českým občanem ovládajícím český jazyk, byla schopna zformulovat správní žalobu splňující všechny nezbytné náležitosti po formální i obsahové stránce a svou schopnost orientovat se v právním řádu prokázala kromě sepsání řádné žaloby rovněž tím, že se sama obrátila na Nejvyšší správní soud včasnou a bezvadnou kasační stížností, aby se bránila proti shora označenému usnesení.

[12] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud posoudil existenci podmínek pro ustanovení zástupce správně; ze shora uvedených důvodů proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[13] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, již by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. září 2019

Mgr. David Hipšr
předseda senátu